

Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi

Pre-school Teachers' Views On Children's Books

Tuğçe Güzelyurt¹

Şırnak University, Silopi Vocational Collage, Department of Child Care and Youth Services

Songül Dokay²

Şırnak University, Silopi Vocational Collage, Department of Child Care and Youth Services

Süleyman Güven³

Şırnak University, Silopi Vocational Collage, Department of Child Care and Youth Services

Elif Yesugey⁴

Şırnak University, Silopi Vocational Collage, Department of Child Care and Youth Services

Nevroz Çini⁵

Şırnak University, Silopi Vocational Collage, Department of Child Care and Youth Services

---

ABSTRACT

Preschool is a critical period in which the child gains the skills he will use throughout his or her life. In this period, the education received by the children supports the skills gained to be permanent and correct. In the process of education, the qualitative and quantitative characteristics of the materials used affect directly the quality of education. One of the materials is children's books. It is considered important understanding the children's books by teachers, having qualified and sufficient number of children's books. The aim of the study is to examine by using the opinions of teachers the importance of children's books for pre-school period and how much place they consist of in the education program. The Study group of this study is consisted of 40 pre-school teachers working in preschool educational institutions in 2018-2019 academic year, in Silopi district of Şırnak province. Semi-structured interviews were used to collect data for the study. The data were analyzed with descriptive analysis technique and content analysis technique. As a result, it is determined that preschool teachers have information about which skills they should bring by using children's books but, they are not sufficient about what they should be able to choose the books according to which criteria. At the same time, it is believed that the number of books in their class is insufficient.

Key Words: Preschool period, children's books, teacher opinion, case study, silopi

---

ARTICLE INFO

Received: 12.03.2019
Revision received:
01.05.2019
Accepted: 09.05.2019
Published online:
31.05.2019

---

¹Instructor Tuğçe Güzelyurt
tugce.guzelyurt@hotmail.com
0507 347 84 39

²Pre-Graduate Student Songül Dokay

³Pre-Graduate Student Süleyman Güven

⁴Pre-Graduate Student Elif Yesugey

⁵Pre-Graduate Student Nevroz Çini

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Kitaplarına İlişkin Görüşleri

Tuğçe Güzelyurt¹

Şırnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü

Songül Dokay²

Şırnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü

Süleyman Güven³

Şırnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü

Elif Yesugey⁴

Şırnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü

Nevroz Çini⁵

Şırnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü

ÖZET

Okul öncesi dönem çocuğun yaşamı boyunca kullanacağı becerileri kazandığı kritik bir dönemdir. Bu dönemde çocukların aldıkları eğitimler edinecekleri becerilerin kalıcı ve doğru olmasını desteklemektedir. Eğitim sürecinde kullanılan materyallerin niteliksel ve niceliksel özellikleri eğitimin niteliğini doğrudan etkilemektedir. Bu materyallerden biri de çocuk kitaplarıdır. Çocuk kitaplarının öğretmenler tarafından anlaşılması, bu doğrultuda nitelikli ve sınıf mevcuduna yetecek sayıda çocuk kitabının olması önemli görülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda çalışmanın amacı, okul öncesi döneme yönelik çocuk kitaplarına eğitim sürecinde ve planlamasında ne düzeyde yer verildiğini öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Şırnak ilinin, Silopi ilçesinde okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 40 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formuyla toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Sonuç olarak okul öncesi öğretmenlerinin çocuk kitaplarıyla hangi becerileri kazandırması gerektiği konusunda bilgi sahibi olduğu fakat kitapları hangi kriterlere göre seçmesi gerektiği konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte sınıflarında bulunan kitap sayılarının yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

MAKALE BİLGİSİ

Alınma

Tarihi:12.03.2019

Düzeltilmiş hali alınma

tarihi: 01.05.2019

Kabul Edilme Tarihi:

09.05.2019

Çevrimiçi yayınlanma

tarihi:31.05.2019

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Çocuk Kitapları, Öğretmen Görüşü, Silopi

---

¹Öğretim Görevlisi Tuğçe Güzelyurt
tugce.guzelyurt@hotmail.com
0507 347 84 39

²Ön Lisans Öğrencisi Songül Dokay

³Ön Lisans Öğrencisi Süleyman Güven

⁴Ön Lisans Öğrencisi Elif Yesugey

⁵Ön Lisans Öğrencisi Nevroz Çini

Giriş

Okul öncesi dönem çocuğun duygu, düşünce, davranış ve alışkanlıklarının temelini oluşturduğu ve çevrenin etkisine en açık olduğu dönemdir. Bu nedenle okul öncesi dönemde sunulan eğitimle birlikte eğitim ortamı ve materyaller de çocuğun gelişimini doğrudan etkilemektedir. Çocuğa sunulacak ortam ve materyaller çocuğun keşif sürecini ve gelişimini doğrudan etkilemektedir. Güçhan Özgül (2011) araştırmasında nitelik ve nicelik yönünden yetersiz ortamların çocuğun gelişim sürecinde olumlu etkiler yaratmadığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda çocuğa sunulacak eğitimin niteliği kadar eğitim ortamı ve materyaller de önem kazanmaktadır (Haktanır, 2014).

Çocuğun eğitim sürecinde kullanılan ve gelişimini olumlu yönde etkileyen materyallerden biri de çocuk kitaplarıdır. Bu nedenle çocuklar erken yaşlardan itibaren çocuk kitaplarıyla tanıştırılmalıdır (Sever, 2015; Güzelyurt ve Saraç, 2018). Çocuk kitapları aracılığıyla kitap sevgisi kazandırılmakta ve çocuğun dinleme, anlama, ifade etme, neden sonuç ilişkisi kurma, hayal etme, problem çözme, neden-sonuç ilişkisi kurma gibi becerileri de desteklemektedir (Oğuzkan, 2006). Akoğlu, Ergül ve Duman (2014) dezavantajlı çocuklarla yaptığı etkileşimli kitap okumaya yönelik çalışmada çocukların alıcı dil ve ifade edici dil düzeylerinde etkileşimli kitap uygulaması sonunda anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemiştirler. Benzer şekilde Lonigan ve Whitehurst (1998) sosyoekonomik yönden dezavantajlı çocuklar, aileleri ve okullarıyla altı hafta uyguladıkları etkileşimli kitap okuma çalışması sonunda çocukların dil becerilerinde, sözcük dağarcıklarında, anlama ve dinleme becerilerinde gelişme olduğunu belirlemiştirler. Alanyazındaki farklı çalışmalar incelendiğinde etkileşimli kitap okumanın dil gelişimini olumlu yönde etkilediğini ortaya koyan birçok çalışma olduğu görülmektedir (Erbay ve Özkan Samur, 2010; Krauss, Januszka ve Chae, 2010; Morgan ve Meier, 2008; Wasik, Bond ve Hindman, 2006). Bununla birlikte çocuk kitapları aracılığıyla yaşanması muhtemel problem durumlarına çözüm önerileri sunulmaktadır (Güzelyurt, 2017; Turla, 2015; Yılmaz ve Yakar, 2018). Çocuk kitapları hem çocuğu eğlendirmesi hem de eğitici olması yönünden okul öncesi dönem de sıklıkla kullanılan materyallerden biridir (Dilidüzgün, 2003; Sever, 2015).

Çocuk kitapları çocuğun gelişimini olumlu yönde etkileyeceği gibi olumsuz yönde de etkileyebilmektedir. Olumsuz öğeler barındıran kitaplar çocuklara olumsuz rol model sunmaktadır (Veziroğlu ve Gönen 2012). Dağlıoğlu ve Çamlıbel Çakmak (2009) çocuk kitaplarını inceledikleri araştırmalarında olumsuz öğelere rastladıklarını belirtmişlerdir. Çocuğun gelişimine uygun olmayan çocuk kitapları ise çocuğun kitap sevgisinin oluşmasının önünde büyük bir engeldir. Bu nedenle seçilecek çocuk kitaplarının nitelikli olması gerekmektedir (Körükçü, 2012).

Nitelikli çocuk kitapları biçim (boyut, kapak, sayfa düzeni, resimleme, ciltleme, baskı) ve içerik (konu, tema, dil-anlatım, kahraman ve plan) özellikleri yönünden donanımlı olmalıdır (Güzelyurt ve Saraç, 2018; Demircan, 2006). Çocuğun fiziksel olarak tutabileceği, çabuk yıpranmayan, rengi ve baskısı göz yormayan, resimleme oranı yazıya oranla fazla olan kitaplar çocuklar için daha uygun görülmektedir (Çiftçi, 2013; Ersoy ve Bayraktar, 2015). Bununla birlikte nitelikli bir çocuk kitabının konusu ve teması evrensel, çocuğun yaşına uygun olmalıdır. Çocuğa mesaj ya da öğüt verme kaygısı taşımamalıdır. Kahramanları özdeşim kurabilecek nitelikte olmalı ve idealize edilmemelidir (Güzelyurt ve Saraç, 2018; Karataş, 2014; Yakar ve Yılmaz, 2015). Bir plan dahilinde kurgulanmış ve anlaşılır bir dile sahip olması gerekmektedir (Kardaş-Koçak, 2017; Yılar ve Celepoğlu, 2013).

Alanyazın incelendiğinde çocuk kitaplarının tercih edilmesinde birçok kriter olduğu görülmektedir. Bu kriterlere uygun kitaplar seçilmesinde temel görevlerden biri de okul öncesi öğretmenleridir (Kocabaş, 1999). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında bulunduracağı kitapları seçebilmesi için öncelikle çocuk kitaplarının özelliklerini bilmesi gerekmektedir.

Öğretmenler, öğrenci sayısına yeter düzeyde sınıfta kitap bulundurmalı ve çocuk kitapları aracılığıyla çocukların hangi becerilerini program içerişimde nasıl destekleyeceğini önceden planlayabilmelidir (Saçkesen, 2008; Güzelyurt ve Özkan, 2018). Öğretmenler görev yaptığı bölgenin dezavantaj durumunu bilerek bu dezavantajları azaltmaya yönelik materyaller seçebilmeli ve kullanabilmelidir. Bu bağlamda özellikle Türkçeyi etkin kullanma ve dil gelişimi yönünden dezavantajlı olan Silopi ilçesinde çocuk kitaplarının eğitim sürecinde etkin olarak kullanılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1.Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk kitaplarına yönelik görüşlerinin ve çocuk kitabı seçme kriterlerinin alanyazına uygunluğu nedir?

2.Okul öncesi öğretmenleri eğitim sürecinde ve planlamasında çocuk kitaplarına ne düzeyde yer vermektedir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada okul öncesi döneme yönelik çocuk kitaplarına eğitim sürecinde ve planlamasında ne düzeyde yer verildiğini öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda incelemek amaçlanmıştır. Çalışma Türkçeyi az bilen çocuklarla çalışan okul öncesi öğretmenlerine çocuk kitapları konusunda rehber olması yönünden önemli görülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Okul öncesi döneme yönelik çocuk kitaplarına eğitim sürecinde ve planlamasında ne düzeyde yer verildiğini öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda incelemek amacıyla nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseni farkında olunan ancak derinlemesine bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır. Olgu bilim çalışmalarında belli bir olguya yönelik bireysel algıların ya da bakış açılarının ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015). Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk kitaplarına yönelik görüşleri görev yaptıkları bölgenin dezavantaj durumunu kapsamında incelendiği için olgu bilim deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir durum örneklemesiyle 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Şırnak ilinin, Silopi ilçesinde okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 81 okul öncesi öğretmeni belirlenmiştir. Belirlenen öğretmenlerden gönüllü olarak katılmayı kabul eden 40 okul öncesi öğretmeni çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %97,5'i kadın ve %2,5'i erkektir. Katılımcıların %52,5'i 20-25 yaş arasında, %32,5'i 26-30 yaş arasında, %7,5'i 31-35 yaş aralığında, %2,5'i 36-40 yaş aralığında ve %5'i 41-üstü yaş aralığındadır. Katılımcıların %40'ı ön lisans eğitimi, %57,5'i lisans eğitimi ve %2,5'i lisans üstü eğitim almıştır. Katılımcıların %72,5'i 0-3 yıl arası, %20'si 4-6 yıl arası ve %7,5'i 7-10 yıl arası mesleki deneyime sahiptir. Katılımcıların demografik özelliklerine yönelik bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

		f	%
Cinsiyet	Kadın	39	97,5
	Erkek	1	2,5
Yaş	20-25	21	52,5
	26-30	13	32,5
	31-35	3	7,5
	36-40	1	2,5
	41 ve üstü	2	5
	Ön lisans	16	40
Eğitim	Lisans	23	57,5
	Lisans üstü	1	2,5
	0-3	29	72,5
Mesleki Deneyim	4-6	8	20
	7-10	3	7,5

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri 2018-2019 eğitim öğretim yılında alanyazın incelenerek araştırmacılar tarafından oluşturulmuş görüşme formuyla toplanmıştır. Görüşme formunda demografik özelliklere yönelik 4 soruya ve çocuk kitaplarına yönelik 3 soruya yer verilmiştir. Veriler toplanmadan önce 11 okul öncesi öğretmeniyle pilot çalışma yapılmıştır. Uygulama sonrası soruların öğretmenler tarafından anlaşılır olduğu kanısına varılmıştır. Son şekli verilmiş görüşme formu Silopi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü izniyle okul öncesi öğretmenlerine uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ve içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz tekniğinde veriler önceden belirlenen görüşme soruları ya da temalar kapsamında sunulmakta ve katılımcıların görüşlerini yansıtmak için doğrudan alıntılara yer verilmektedir (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015). Araştırma kapsamında görüşme soruları temel alınarak tema belirlenmiştir. Katılımcıların araştırma sorularına yönelik görüşleri içerik analizi tekniği ile analiz edilerek alt temalar belirlenmiştir. İçerik analizi, metni kapsayan kodların belirlenmesi için sistematik olarak yapılan bir gruplama ve yorumlama biçimidir (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015). Araştırma kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri araştırmacılar ve bir alan uzmanı tarafından birbirinden bağımsız bir şekilde incelenmiştir. Araştırmacıların ve alan uzmanının belirlediği kodlar arasında görüş birliği ve görüş ayrılığı olan kodlar tespit edilmiştir. Miles ve Huberman'ın (1994) formülü ($\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$) kullanılarak kodların tutarlılığı incelenmiş ve .84'lük bir tutarlık olduğu belirlenmiştir. Bu oran kodların güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır. Belirlenen tema ile alt temalar tablolarla gösterilmiş ve frekansları belirtilmiştir. Bununla birlikte katılımcıların görüşlerini özetleyen bazı cümleler doğrudan alıntılarla sunulmuştur. Görüşmeler esnasında, etik kurallar gereği okul öncesi öğretmenlerinin isimleri Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde ifade edilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Tema 1: Çocuk Kitapları Aracılığıyla Kazandırması Hedeflenen Beceriler

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen “Çocuk kitapları aracılığıyla hangi becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin alt temalar Tablo2’de verilmiştir.

Tablo 2. Çocuk Kitapları Aracılığıyla Kazandırılması Hedeflenen Becerilere Yönelik Bulgular

	f	%
Düşünme becerileri (problem çözme, hayal etme, yaratıcı düşünme vb.)	9	22,5
Olumlu davranışlar (sevgi, saygı, yardımlaşma, paylaşma vb.)	8	20
Kitap sevgisi ve okuma kültürü	7	17,5
Anlama ve kendini ifade etme	4	10
Okuma-yazmaya hazırlık	2	5
Türkçeyi doğru kullanma	1	2,5
Kelime dağarcığını geliştirme	1	2,5

Tablo 2’de okul öncesi öğretmenlerinin çocuk kitapları aracılığıyla kazandırılması hedeflenen beceriler hakkındaki görüşlerine ilişkin tema ve alt temalar yer almaktadır. Öğretmenler bu tema ya ilişkin çocuk kitapları aracılığıyla; problem çözme, hayal etme ve yaratıcı düşünme gibi düşünme becerilerinin (f=9), sevgi, saygı, yardımlaşma gibi olumlu davranışların (f=8), kitap sevgisinin ve okuma kültürünün (f=4), anlama ve kendini ifade etme becerilerinin (f=4), okuma-yazmaya hazırlık becerilerinin (f=2), Türkçeyi doğru kullanma ve kelime dağarcığını geliştirme becerilerinin (f=1) kazandırılmasını hedeflediklerini belirtmektedir.

Konuya ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

“Okuma, yazma, Türkçe dinleme ve yorumlama becerisi kazandırılır. İlkokulda okuma öğrenirken zorlanmamaları için önemli.” (Ö17)

“Dinlediğini algılama ve yorumlama cevap verme ve değerler eğitimi vb.” (Ö20)

“İyilik, doğruluk, sorumluluk alma empati daha birçok kazanılması gereken alışkanlıklarını içermektedir.” (Ö22)

“Çocukların ilgisini çekme, düşüncelerini sağlama becerilerini desteklenmeli.” (Ö27)

“Anlatılanlarının üzerine düşünebilmelerini ve bu sayede yeni bilgiler edinebileceklerini göstermeye çalışıyoruz.” (Ö28)

“Dil gelişimi, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, problem çözme, araştırma, karara verme gibi becerileri kazandırmayı hedefler.” (Ö31)

“Türkçeyi doğru ve güzel konuşma, dinleme, anlama.” (Ö34)

Tema 2: Çocuk Kitabı Seçme Kriteri

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen “Çocuk kitaplarını hangi kriterler doğrultusunda seçmektesiniz?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin alt temalar Tablo3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Çocuk Kitaplarını Seçme Kriterlerine Yönelik Bulgular

	f	%
Yazısı az resmi çok olmalı	19	47,5
Konusunun olumlu olmalı	17	42,5
Gelişimine uygun olmalı	14	35

Yayınevi ve yazarına dikkat edilmeli	4	10
Malzemesi dayanıklı olmalı	4	10
Boyutuna dikkat edilmeli	4	10
Toplumsal ve ahlaki değerleri içermeli	2	5

Tablo 3'te okul öncesi öğretmenlerinin çocuk kitapları seçme kriterleri hakkındaki görüşlerine ilişkin tema ve alt temalar yer almaktadır. Öğretmenler bu tema ya ilişkin çocuk kitaplarını seçerken yazısı az resmi çok olmasına (f=19), konusunun olumlu olmasına (f=17), çocuğun gelişimine uygun olmasına (f=14), yayınevine-yazarına, malzemesine ve boyutuna (f=4), toplumsal ve ahlaki değerleri içermesine (f=2), dikkat ettiklerini belirtmektedir.

Konuya ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

“Çocuğun gelişim dönemine uygun seçilmeli kitabın boyutu, yazısı resimlerin okunan hikayeye uyumu, sayfa sayısına uygun seçilmeli.” (Ö7)

“Çocuklara duygusal, zihinsel, bilişsel, davranışsal beceriler kazandırabilir.” Aynı zamanda bütün değerlerimizi kitapların yardımıyla benimsetebiliriz.” (Ö18)

“Çocukların gelişimine uygun profesyonel hazırlanmış kaynaklar.” (Ö19)

“Az yazı büyük resim en önemlisi içerik.” (Ö20)

“Kitap dayanıklı ve mat bir kağıda basılmalıdır, renkleri soldurulmamalı, mürekkebi dağıtmamalıdır.” (Ö21)

“Çocukların gelişim düzeyine göre uygun ve çocukların olumlu düşünceler edineceğini kendisinde olumlu değişimler yapacağı kitapları tercih ediyorum.” (Ö34)

“Değerler eğitime yönelik ve merak uyandıracak, hayal dünyasını geliştirmesine önem verilmeli ayrıca şiddet içerikli kitaplar olmamalı. Çocuklar kitaplardaki o olumsuzlukları örnek alabiliyor.” (Ö38)

Tema 3: Çocuk Kitabı Sayısı

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen “Sınıfınızda kaç adet çocuk kitabı bulunmaktadır?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin alt temalar Tablo4'te verilmiştir.

Tablo 4. Sınıflardaki Çocuk Kitaplarının Adedine Yönelik Bulgular

	f	%
0-10 adet	8	20
11-20 adet	13	32,5
21-30 adet	9	22,5
31-40 adet	4	10
41-50 adet	1	2,5
51 ve üstü adet	3	7,5
Hiç kitap yok	3	7,5

Tablo 4'te okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında bulunan çocuk kitabı sayısı hakkındaki görüşlerine ilişkin tema ve alt temalar yer almaktadır. Öğretmenler bu temaya ilişkin sınıflarında 0-10 adet (f=8), 11-20 adet (f=13), 21-30 adet (f=9), 31-40 adet (f=9), 41-50 adet (f=1), 51 ve üstü adet (f=3) çocuk kitabı olduğunu belirtmektedir.

Konuya ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

“Sınıfımda hiç kitap yok. Kitap merkezi bile kuramadım. Ekonomik olarak karşılamam mümkün değil. Kitapları alacak kaynakta bulamıyorum.” (Ö4)

“İkili eğitim nedeniyle sınıfı ortak kullanıyoruz. 15 kitap almıştım ama çoğu yırtılmış. 15 kitap var ama o kitaplara var demek doğru olmayacak. Artık kullanamıyoruz.” (Ö6)

“Aslında sınıfımda 10 kitap var. Bu kitapların ne zamandan kaldığını bilmiyorum. Çok eski. 5 yaş öğrencilerim ama bu kitaplar daha çok ilkökul çocuklarına uygun gibi.” (Ö29)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi dönemde çocuk kitaplarının önemini incelendiği bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin çocuk kitaplarının hangi yönlerden önemli olduğunu ve nasıl kullanması gerektiğini, hangi becerileri desteklediğini tam anlamıyla bilmediği belirlenmiştir. Okul öncesi dönem çocuğun dili işlevsel kullanmaya başladığı dönemdir. Bu dönemde çocuk kitapları aracılığıyla çocukların düşünme, anlama, kendini ifade etme, dile özgü yapıyı öğrenme becerileri gelişmektedir. Bu nedenle sunulacak materyalin niteliği doğrudan çocuğun günlük yaşamını ve okul yaşamını etkilemektedir. Türkçe'nin fazla bilinmediği Silopi ilçesinde çocuk kitaplarının etkin kullanılmaması eksiklik olarak görülmektedir. Erken yaşlardan itibaren çocuğun dezavantajlı olduğu dil alanının nitelikli materyallerle desteklenmemesi çocuğun akademik başarısında ve sosyal yaşantısında olumsuz sonuçlara neden olacağını düşündürmektedir. Benzer şekilde Sever (2015) çocuk kitapları aracılığıyla çocuğun dil gelişiminin destekleneceğini belirtmiştir. Gözüküçük (2015) ise çalışmasında Türkçe'yi doğru ve etkin kullanma becerisini kazanmadan ilkökula başlayan çocukların derslerinde ve arkadaş ilişkilerinde başarısız olduklarını ve okula karşı olumsuz duygular beslediklerini belirlemiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğunun çocuk kitaplarını seçerken yazı, resim oranına ve konusuna bakarak seçim yaptığı belirlenmiştir. Çocuk kitaplarının seçimi konusunda birçok kriter bulunmaktadır. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin çocuk kitaplarını seçme konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı düşünülmektedir. Sadece bu kriterler doğrultusunda çocuk kitabı seçtiğini belirten öğretmenlerin 0-3 yıl arası deneyime sahip olması, ön lisans ya da lisans mezunu olması, öğretmenlerin eğitim durumundan daha çok mesleki deneyiminin az olmasından kaynaklı seçim yapamadığını düşündürmektedir. Uyanık Balat (2018) çocuk kitapları seçme konusunda ailelerin ve öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmiştir. Güzelyurt ve Saraç (2018) yaptığı çalışmada çocuk kitaplarını seçmek için biçim (boyut, sayfa düzeni, kapak, resimleme, ciltleme, baskı) ve içerik (konu, tema, kahraman, plan, dil ve anlatım) kriterlerine dikkat edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Çocuk kitaplarının birkaç kriter doğrultusunda seçilmesi niteliksel özellikleri yüksek kitapların seçilememesine neden olmaktadır. Bu nedenle çocuk kitaplarının çocuk üzerinde olumlu izler bırakmada yeterli olamayacağı düşünülmektedir. Nitelikli kitapların seçilmemesi olumlu etkiler yaratmayacağı gibi çocuk üzerinde olumsuz etkiler de yaratabilmektedir. Dağlıoğlu ve Çamlıbel Çakmak (2009) çocuk kitaplarının konusunu ve resimlemesini incelediği çalışmada olumsuz öğelerin mevcut olduğunu, bu öğelerin çocukta kaygı, korku, şiddet gibi olumsuz etkiler bırakacağını belirtmişlerdir. Bununla birlikte nitelik yönünden yetersiz kitapların çocukların kitap sevgisini ve okuma kültürünü de olumsuz etkilediğini belirlemişlerdir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında bulunan çocuk kitap sayıları incelendiğinde çocuk kitaplarının sayısının yeterli olmadığı belirlenmiştir. Araştırma kapdamındaki öğretmenlerin sınıflarında ortalama 15-20 arası öğrenci mevcudu bulunmaktadır. 15-20 öğrencisi olan sınıflarda en az 30 çocuk kitabının olmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Benzer şekilde Kardaş Koçak (2017) yaptığı çalışmada sınıflarda bulunan çocuk kitaplarının nicelik ve nitelik olarak yetersiz olduğunu belirtmiştir. Sınıflarda her çocuğa yetecek kadar kitap bulundurulması ve bu kitapların belli aralıklarla değiştirilmesi çocuğun kitaplara olan ilgisini arttıracaktır. Bununla birlikte öğretmenlerin kitapları etkin kullanması ve özellikle dil gelişimi yönünden dezavantajlı çocuklarla etkileşimli kitap okuma uygulamaları yapması çocuğun gelişimini olumlu yönde etkileyeceğini düşündürmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda öneriler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Yayıncılar, yazarlar ve öğretmenler çocuk kitaplarına yönelik toplantılar yapabilir.
- Yayıncılar çocuk kitapları seçme kriterlerinin listelerini yıllık yayımlayabilir.

- Milli Eğitim Bakanlığı okullara nitelik ve nicelik yönünden yeterli çocuk kitapları gönderebilir.
- Çocuk kitaplarının özellikleri ve eğitim materyali olarak kullanılması konusunda okul öncesi öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilebilir.
- Her ilçede belli aralıklarla kitap değiştirme etkinliği yapılabilir.

Kaynakça

- Akoğlu, G., Ergül, C., & Duman, Y. (2014). Etkileşimli kitap okuma: Korunmaya muhtaç çocukların alıcı ve ifade edici dil becerilerine etkileri. *İlköğretim Online*, 13(2), 622-639.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çiftçi, F. (2013). Çocuk edebiyatında yaş gruplarına göre kitaplar ve özellikleri. *Anemon MuşAlparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1).
- Dağlıoğlu, H. E., & Çakmak, Ö. Ç. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23, 510-534.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve içyapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Fakültesi Dergisi*, 2, 12-27.
- Dilidüzgün, S. (2003). *Çocuk edebiyatı ve eğitsel özellikleri*. İstanbul: Morpa.
- Erbay, F., & Samur, Öztürk, A. (2010). Anne ve babaların çocuk kitapları hakkındaki genel görüşleri ile çocukların alıcı dil gelişim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 5(4), 1064-1072.
- Ersoy, Ö., & Bayraktar, V. (2015). *Okulöncesi dönemde çocuk edebiyatı kavramı ve çocuk kitaplarının özellikleri*. A. Turla (Ed.), Okul öncesi dönemde çocuk edebiyatı içinde (ss. 10-41). Ankara: Hedef Yayınları.
- Gözüküçük, M. (2015). *Anadili Türkçe olmayan ilköğrencilerine ilköğretilere yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. (Doktora tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Güçhan Özgül, S. (2011). *Okul öncesi eğitim ortamlarının kalite değişkenleri açısından değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Güzelyurt, T. (2017). *48-66 aylık çocukların gelişimine uygun çocuk kitabı kriterlerinin belirlenmesinde delphi tekniği uygulaması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Güzelyurt, T., & Özkan, Ö. (2018). Ailede yaşanan değişimler: çocuk kitaplarına yönelik bir inceleme. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-19.
- Güzelyurt, T., & Saraç, S. (2018). 48-66 aylık çocukların gelişim düzeylerine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır? bir delphi çalışması. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 2(1), 52-75.
- Haktanır, G. (Ed.). (2014). *Okul öncesi eğitime giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Karataş, E. (2014). Çocuk edebiyatında “karakter” kavramı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (33), 60-79.
- Kardaş Koçak, M. (2017). *2000-2004 yılları arasında okul öncesi dönem çocukları için yayınlanmış olan hikaye kitaplarının dış yapı, içyapı ve resimleme nitelikleri açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Kocabaş, İ. (1999). *Çocuk kitabı seçim kriterleri ve 1997 yılını kapsayan bir değerlendirme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Körükçü, Ö. (2012). Okulöncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 243-254.
- Krauss, L., Januszka, C. M., & Chae, C. (2010). Development of dialogic reading inventory of parentchild book reading. *Journal of Research in Childhood Education*, 24, 266-277.
- Lonigan, C. J., & Whitehurst, G. J. (1998). Examination of the relative efficacy of parent and teacher involvement in a shared-reading intervention for preschool children from low-income backgrounds. *Early Childhood Research Quarterly*, 13, 263–290.
- Morgan, P., & Meier, C. R. (2008). Dialogic reading’s potential to improve children’s emergent literacy skills and behavior. *Preventing School Failure*, 52(4), 11-16.
- Oğuzkan, A. F. (2006). *Çocuk Edebiyatı*. (8. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Saçkesen, S. (2008). *Çocuk kitapları seçiminde anne-babaların ve okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve edebiyat*. İstanbul: Tudem.
- Turla, A. (2015). *Okul öncesi dönemde çocuk edebiyatı*. Ankara: Hedef Yayınları.
- Veziroğlu, M., & Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının MEB Okul Öncesi Eğitim Programı’ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 163, 227-237.
- Yakar, Y. M. ve Yılmaz, O. (2015). Beyazbulut dergisinde yer alan kurgusal metinlerdeki karakterlerin çatışmaları çözme biçimleri, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçe Öğretimi Özel Sayısı, ÖS II*, 57-66.
- Yılar, Ö., & Celepoğlu, A. (2013). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem.
- Yılmaz, O., & Yakar, Y. M. (2018). Türk çocuk edebiyatında sorun odaklı yaklaşım. *Çocuk Ve Medeniyet Dergisi*, 3(6), 29-42.
- Wasik, B. A., Bond, M. A., & Hindman, A. H. (2006). The effects of a language and literacy intervention on Head Start children and teachers. *Journal of Educational Psychology*, 98, 63–74.

Pre-school Teachers' Opinions on Children's Books

Introduction

Children's emotions, thoughts, behaviors, and habits start forming during the pre-school period. Not only the quality of education in this period but also the educational environment and materials affect the children's development (Haktanır, 2014). One of the materials used to supplement education is children's books. Children should be introduced to books and reading from an early age (Sever, 2015; Güzelyurt and Saraç, 2018). Using books, children learn to love reading, develop their various skills such as listening, comprehension, expression, forming and understanding causation, imagination, problem-solving (Oğuzkan, 2006). Books also offer solutions to possible problems that a child might face (Dilidüzgün, 2003; Güzelyurt, 2017; Turla, 2015). Books, therefore, are one of the materials frequently used to supplement a child's pre-school education as they are both enjoyable and educational (Dilidüzgün, 2003; Sever, 2015; Yılmaz and Yakar, 2018). However, books can also affect children negatively. Books containing negative elements might have negative influences on a child (Veziroğlu and Gönen 2012). High-quality books have not only great content (subject, theme, language usage, heroes, planning) but also great form (size, cover, page layout, pictures, prints, binding) (Güzelyurt and Saraç, 2018; Demirçan, 2006). There are various criteria as to choosing a book for children. Pre-school teachers assume a primary role in choosing appropriate books (Kocabaş, 1999). To be able to pick the books to have in the classroom, a pre-school teacher must know the properties of children's books. There should be enough books in the classroom, proportionate to the class size, and the teacher should be able to plan in advance how to help children develop which skills with which books (Saçkesen, 2008; Güzelyurt and Özkan, 2018; Yakar and Yılmaz, 2015).

The purpose of this study is to analyze the importance of children's books in the pre-school period and to determine the place of books in syllabuses in schools. Teachers should be able to select and use materials to reduce these disadvantages by knowing the disadvantage status of the region in which they work. In this context, in Silopi district which is disadvantageous especially in terms of language development, it is necessary to use children's books effectively in education process.

In this study, answers to the following questions were sought.

1. What is the level of attitudes of pre-school teachers towards children's books and the criteria for selecting children's book?
2. To what extent do preschool teachers place children's books in the program?

Method

The study group of this research consists of 40 pre-school teachers employed in the 2018-2019 school year in Silopi, Şırnak, Turkey. Semi-structured interviews were used to collect data for the study. In the semi-structured interview form, 4 questions about demographic characteristics and 3 questions for children's books were included. The data were analyzed with descriptive analysis technique and content analysis technique. The data were first examined by the researchers and the codes were determined. Afterwards, the data were examined by an independent expert and the codes were determined. In order to determine the consistency between the codes determined by the researchers and the field expert, Miles and Huberman (1994) (Reliability = Consensus / (Consensus + Disagreement) were used. A consistency of .84 was found between the codes.

Results, Discussion, and Conclusion

This study, which focuses on the importance of children's books in pre-school education, found out that the teachers do not have sufficient information on the important aspects of children's books, which skills they improve or how to efficiently use them. Children start effectively communicating in the pre-school period. Children's books help them develop such skills as thinking, comprehension, self-expression, and learning to effectively use language. The properties of the books, therefore, have a direct effect on the children's daily and school lives. The infrequent and limited usage of children's books in Silopi, where children do not always speak fluent Turkish, is considered to be a substantial drawback. The majority of the teachers indicated that they pick books by looking at the text-picture ratio and the subject. However, numerous factors should become involved in book choice. This is why pre-school teachers are believed to have insufficient knowledge in choosing children's books. The study also determined that the number of books per classroom is not enough when proportioned to the class-size. The classrooms have approximately 15-20 children. At least 30 books should be present in the classroom to be enough for 15-20 children. In light of this information, the recommended solutions are listed below:

- Publishers, teachers, and writers should hold meetings with regards to children's books.
- Publishers should share an annual list of criteria on how to pick children's books.
- The Ministry of National Education should distribute children's books to schools.
- Teachers should attend seminars and meetings to learn about children's books.
- There may be periodic book exchange activities in each district.

Key Words: Preschool Period, Children's Books, Teacher Opinion, Case Study, Silopi.

Ek 1: Silopi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Görüşme Formu Uygulama İzni

T.C.
SİLOPİ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 19679447-200-E.2676393
Konu : Okul Öncesi Öğretmenlerinin
Çocuk Kitaplarına İlişkin Görüşleri

07/02/2019

KAYMAKAMLIK MAKAMINA
SİLOPİ

Şırnak Üniversitesi Silopi Meslek Yüksekokulu Çocuk ve Gençlik Hizmetleri Bölümü Çocuk Gelişimi Programı Öğrencilerinden Süleyman GÜVEN, Songül DOKAY, Elif YUSEGEY ve Nevroz ÇİNİ'nin Öğr.Gör.Tuğçe GÜZELYURT danışmanlığında "**Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Kitaplarına İlişkin Görüşleri**" konulu çalışmaları ve veri toplamak amacıyla İlçemizde bulunan Anaokullularda anket yapılması Müdürülüğümüzce uygun değerlendirilmektedir. Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde;

Olurlarınıza arz ederim.

Bülent DAYANAN
İlçe Milli Eğitim Müdürü

OLUR
07/02/2019

Dr. Sezer IŞIKTAŞ
Kaymakam

EK:
1- Görüşme Formu

Adres: ilçe milli eğitim müdürlüğü
Elektronik Ağ:
e-posta: i5423287234@gmail.com

Bilgi için:
Tel:
Faks:

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 4d96-27b8-3e6e-b2ff-ea8e kodu ile teyit edilebilir.